

Împrumuturi lexicale de origine engleză în limba română

L. Plămădeală

Studiul de față tratează problema împrumuturilor lexicale de origine engleză în limba română, este studiată de o serie de cercetători care au apreciat că numărul acestora este destul de mare și în continuă creștere.

În ultimele decenii lexicul românesc s-a confruntat cu „o avalanșă de anglicisme care au invadat limba și care continuă să crească într-un ritm accelerat”. Revistele adresate cititorilor și în special tinerilor sunt saturate de articole presărate cu anglicisme, iar adolescenții, din dorința de a impresiona, împrumută acest limbaj. Studentii, elevii își petrec din ce în ce mai mult timp în fața calculatorului, ale cărui programe și materiale sunt aproape numai în engleză.

Definim anglicismele ca „împrumuturi recente din engleza britanică și americană, incomplet sau deloc adaptate (ca atare, ele se scriu și se rostesc în română într-un mod foarte apropiat sau identic cu cel din limba de origine)” [1].

În general utilizarea exagerată a anglicismelor nu se recomandă, deoarece ea poate conduce în timp la "degradarea" limbii. Astfel, în cazul existenței unui termen român corespunzător se poate renunța complet la anglicism. Atunci însă când nu există (încă) nici o corespondență/traducere încetățenită a unui cuvânt englez în limba română se mai poate încerca inventarea unui nou cuvânt românesc; accepția largă a noului cuvânt este însă un proces complex și de lungă durată.

Este foarte bine știut faptul că limba este în continuă schimbare, schimbare apărută în primul rând datorită dezvoltării tehnologice și economice. Fiecare epocă a avut neologismele sale: slavonisme (cuvinte intrate în limbă în special prin traducerile de cărți bisericești), grecisme, turcisme (în perioada fanariotă),

frantuzisme (mai ales în epoca modernă), anglicisme și americanisme mai recent [2].

Luând drept exemplu influența limbii engleze, primul fapt demn de menționat este că vorbim de un fenomen internațional (nu numai european, ci și mondial). Împrumutul masiv de termeni anglo-americani s-a manifestat după al doilea război mondial în majoritatea limbilor europene și nu numai. Vorbim de un fenomen explicabil mai ales prin progresul anumitor domenii ale tehnicii. Trebuie subliniat faptul că aceste împrumuturi și influențe sunt necesare, chiar pozitive, atâta timp cât nu devin exagerate. Împrumutul de termeni anglo-americani reprezintă un fenomen desfășurat în limba noastră mai ales în ultimele decenii. E o pătrundere masivă, care continuă să crească într-un ritm accelerat, dar care își găsește motivația în necesitatea de a desemna anumite realități extralingvistice. Aceste realități au uneori nevoie de termeni neechivoci (în special termeni tehnici ce necesită precizie) pentru a fi desemnate.

Un rol foarte important în difuzarea inovațiilor lexicale îl are presa, care, pe lângă faptul că este considerată „a patra putere în stat”, este și un important factor cultural-educativ. Prin largă sa audiență, prin autoritatea pe care o impune, presa scrisă și audio-vizuală ia parte la „educarea lingvistică” a publicului, dar și la diversificarea și difuzarea inovațiilor lexicale. Aspectele influenței engleze în limba română poate fi abordată din perspectiva normativă: pe de o parte norma socio-culturală, iar pe de altă parte norma lingvistică. Norma socio-culturală reglementează motivația și funcția împrumutului în raport cu specificul unui anumit stil sau registru al limbii [3].

Conform studiului sunt două categorii de împrumuturi: „necesare” sau „de lux” stabilite de Sextil Pușcariu, anglicanismele care apar în presa actuală. Sunt termeni preluați

apoi de alți lingviști ca Glogor Gruță, Theodor Hristea, Adreana Stoichitoiu-Ichim ș.a., pe care îi aplică la problema anglicizmelor.

Anglicismele “necesare” sunt acele cuvinte, sintagme sau unități frazeologice care nu au un corespondent în limba română sau care prezintă unele avantaje în raport cu termenul autohton. În acest sens, anglicismele necesare au avantajul preciziei, al brevilocvenței și nu în ultimul rând al circulației internaționale. Ele sunt motivate de noutatea referentului. În același timp, luăm în calcul și o motivare denotativă și, chiar una conotativă (stilistică), în anumite situații, chiar dacă mai puține la număr.

Anglicismele denotative nu au, în general, echivalente în limba română, întrucât denumesc realități apărute recent în diferite domenii ale culturii materiale și spirituale.

Vom face o scurtă trecere în revistă a domeniilor în care apar aceste anglicisme, cu exemplificări și unele explicații, acolo unde este necesar [4].

Termeni din domeniul învățământului și cercetării

Curriculum - (programă școlară pentru o anumită disciplină), *curriculum vitae* - autobiografie profesională, *grant* - (sumă de bani nerambursabilă acordată unui cercetător individual sau unei echipe de cercetare, într-o perioadă de timp determinată, în sprijinul unei activități de cercetare științifică), *master* - (studii aprofundate).

Terminologia informaticii

Lap-top - (calculator portabil), *walkman* - (casetofon portabil cu casti, la care pot fi ascultate din mers înregistrări muzicale), *chat* - (conversație pe Internet), *software* - (sistem de programe), *browser* - (programă, soft pentru navigare în Internet), *click* - (zgomot scurt), *hardware* - (structură fizică a sistemului), *site* - (spațiu, pagină de Internet.)

Terminologia economico-financiară

Rating - (evaluare, clasare), *card* - (fișă, cartelă), *broker* și *dealer* - (intermediar), *leasing* - (arendare), (depozite de tip) - *cash and carry*; *cash* - (numerar), *non-profit* - (care nu caută să obțină profit), *bridge bank* - (bancă punte, transmitere a activelor la altă bancă), *duty-free* - (mărfuri cumpărate pe aeroporturi, nave sau în avion, la prețuri mici, fiind scutite de taxe), *voucher* - (document care poate fi folosit, în loc de bani, pentru a plăti ceva).

Termeni care desemnează sporturi

skateboard - (sportul practicat cu ajutorul planșei pe role), *scate* - (patinaj pe role), *windsurfing* - (surfing), *snooker* - un fel de biliard, *canyoning* - sport extrem constant în coborârea pe văile unor torenți din munți.

Domeniul vieții mondene

Body – (obiect de lenjerie feminină), *bodypainting* – (pictură pe corp), *fan club* – (un grup organizat, ai cărui membri admiră aceeași persoană), *stripper* – (persoană care câștigă bani făcând striptease), *high-life* – elită, *party* – petrecere.

Mijloacele de transport

drive test, *rent a car*, *snowmobil* - (vehicol special pentru zone înghețate), un *VW Passat full options*, *GPS* - (sistem de navigație/ghidare pe drum și în timpul cel mai scurt), un *SUV* - (sports and utility vehicle), *off-road* - (abilități pentru deplasare pe teren accidentat).

Anglicismele „de lux” sunt împrumuturi inutile, care țin de tendința de ordin subiectiv a unor categorii sociale de a se individualiza lingvistic în acest mod. Asemenea termeni nu fac decât să dubleze cuvinte românești, fără a aduce informații suplimentare.

Domeniul gastronomiei

fast food - (restaurant cu servire rapidă), *chips* - (cartofi pai, cartofi prăjiți), *hamburger* - (sandvici cu chiftea/cârnaț), *hotdog* - (pâiniță despicată cu un cârnaț sau crenvurșt cald în mijloc), *home delivery food* - (mâncare livrată la domiciliu), *snaks* – gustări, *steak* – carne pentru friptură, *catering* - aprovizionare.

Terminologia internațională a turismului

All inclusive - (pachete de servicii), *low budget* - (oferte la preț redus), *road show* și de tip *work show* - (acțiuni de promovare de tip), *beach* - (baruri).

Domeniul artistic

Cover - (preluare a unui cântec într-o nouă interpretare), *evergreen* - (șlagăr nemuritor), *blockbuster* (film de succes), *soap opera*, *docudrama* - (genuri de filme), *stand up comedy* -(spectacol improvizat sub formă de dialog între doi actori și public), *reality show* - (genuri de spectacole), *band* – (orchestră, formație muzicală), *performance* – (spectacol), *teleplay* – (piesă de teatru la TV), *play back* - (interpretare numită a unei înregistrări), *live* - (în direct), *hit* - (de mare succes).

Terminologia modei

T-shirt (vestă), *look* - (aspect), *body painting* - (pictură direct pe corp), *roll-on* - (recipient de uz cosmetic/medical cu bilă), *fashion* – modă, *make-up* – farduri, *modeling* – (meseria de manechin), *casting* - selectare a actorilor pentru anumite roluri, *cool* - (grozav).

Termeni din domeniul economic-financiar, comercial si didactic.

Advertisig - (publicitate), *agreement* – (acord financiar, economic), *showroom* – (magazin de expoziție), *boss* - (șef), *bussinesman* - (om de afaceri), *job* - (serviciu, slujbă), *marketing* - (comercializare), *shopping* - (cumpărături).

Termeni din domeniul comunicațiilor

Briefing – (conferință de presă), *key – speaker* – (vorbitor principal).

Domeniul învățământului

Training – (pregătire, instruire), *item* – (întrebare, punct dintr-un test), *visiting professor* – (profesor oaspete).[5].

În concluzie considerăm că în ceea ce privește această avalanșă a termenilor din limba engleză în totalitate influențați de mass - media preluând fără a cerceta termeni străini inutili. “Anglizarea” pe care o suferă acum limba română nu este nici măcar o fracțiune (o zecime să spunem) din cele două influente citate anterior, deci nu constituie până acum nici un pericol. Și nici nu va constitui, fiindcă nici măcar unul din aceste “cuvinte noi” nu a atins nucleul limbii noastre: fondul lexical principal și morfologia. Și chiar dacă ar fi altfel, încă tot nu ar fi un “pericol”, ci doar o altă etapă istorică a limbii române. Evident, împrumuturile vor continua să între în limba română, însă suntem datori să ne informăm în ceea ce privește utilitatea lor și să ne limităm la cele ce facilitează relațiile dintre oameni pentru un schimb mai bun cultural, să facem uz , nu abuz și să NU le utilizăm doar pentru că sunt la modă.

Bibliografie:

1. Ciobanu G., *Anglicisme în limba română*, Timișoara, 1996.
2. Gruță G., *Tendițe în evoluția limbii române*, Cluj-Napoca, 2003.
3. Avram M., *Anglicisme în limba română actuală*, București, 1997.
4. Pușcariu S., *Limba română. Privire generală*, București, 1976.
5. Stoichitoiu-Ichim A., *Vocabularul limbii române actuale – Dinamica, influențe, creativitate*, București, 2001.